

Handje Helpen

BELEIDSNOTITIE

Vrijwilligerswerk en Mantelzorg

(Prestatieveld 4 WMO)

2009

1. Inleiding

In de Strategische Visie 2006-2016 zijn de strategische keuzes (basiskeuzes) vastgelegd die de gemeente Simpelveld voor de periode van 2006 tot 2016 heeft gemaakt. Eén van deze basiskeuzes betreft de *sociale cohesie*, één van de belangrijkste kwaliteiten van Simpelveld als woongemeente.

Omdat de sociale cohesie als gevolg van demografische ontwikkelingen en diverse mondiale trends dreigt te verslechteren, is in de Strategische Visie vastgelegd dat de gemeente streeft naar behoud en versterking van de sociale cohesie, door vergroting van de actieve burgerparticipatie en behoud van het rijke verenigingsleven.

Vrijwilligers en mantelzorgers versterken de sociale cohesie binnen de gemeente. Zij spelen een belangrijke rol in het netwerk van voorzieningen voor bv. jeugd, sport, cultuur en gezondheidszorg. Vrijwilligers en mantelzorgers bevorderen de gemeenschapszin, zijn van belang voor sociale activering en maatschappelijke participatie, dragen bij aan de instandhouding van lokale voorzieningen en houden diensten en voorzieningen betaalbaar. Zij zijn aldus van grote maatschappelijke waarde.

In de toekomst dreigt de druk op vrijwilligerswerk en mantelzorg echter toe te nemen. Het is daarom van belang dat vrijwilligers en mantelzorgers worden ondersteund en gewaardeerd. De gemeente Simpelveld ziet hierin voor zichzelf een rol weggelegd.

In deze notitie wordt de rol en het beleid van de gemeente ten aanzien van vrijwilligerswerk en mantelzorg beschreven.

2. Definities

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste begrippen, vrijwilligerswerk en mantelzorg, in deze nota gedefinieerd. Deze zijn ook terug te vinden in de begrippenlijst, welke is opgenomen als bijlage bij dit document.

2.1 Vrijwilligerswerk

Er zijn verschillende definities van vrijwilligerswerk in omloop. De meest gangbare luidt¹:

Werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.

Bij deze definitie kan echter een aantal vragen worden gesteld:

Georganiseerd? Wat is een georganiseerd verband? Zijn dit twee mensen die afspraken maken? Of een buurtcomité? Of moet het werk zijn georganiseerd in bv. stichtingen of verenigingen ingeschreven bij de Kamer van Koophandel?

Onbetaald? Vrijwilligers krijgen soms een onkostenvergoeding, korting op activiteiten of een waardierend presentje. Is het werk dan echt onbetaald?

Voor anderen? Vrijwilligerswerk doe je niet altijd alleen voor anderen, maar soms ook (deels) voor jezelf. Soms doen mensen het om ervaring op te doen in een bepaald werkveld of om gewoon een gezellige avond te hebben. We spreken echter alleen over vrijwilligerswerk als de werkzaamheden, naast een eventuele waarde voor de persoon zelf, (ook) waarde hebben voor anderen of de samenleving.

Onverplicht? Vrijwilligerswerk binnen een maatschappelijk stage of met het oog op sociale re-integratie is veelal niet onverplicht. Het wordt opgelegd door b.v. de school of de uitkerende instantie. Deze werkzaamheden vallen dus NIET onder onze definitie van vrijwilligerswerk.

Om te voorkomen dat de term vrijwilligerswerk te pas en te onpas wordt gebruikt, zijn een viertal criteria ontwikkeld²:

1. Het werk moet een algemeen maatschappelijk belang dienen.
2. Het werk mag geen winstoogmerk hebben.
3. Het werk mag niet concurrerend zijn met betaald werk.
4. Het werk moet een aanvullend karakter hebben en geen betaald werk verdringen.

Deze criteria worden door uitkerings- en overheidsinstanties gehanteerd om te bepalen wat vrijwilligerswerk is en wat niet. Het blijkt in de praktijk echter lastig om hier eenduidig mee om te gaan. Aan de receptie van een verzorgingscentrum, bij de kleinere bibliotheek en bij een VVV werken soms vrijwilligers, terwijl dit in andere gemeentes betaald werk is. De vraag 'wat is nu wel en wat is nu geen vrijwilligerswerk' is dan ook niet eenvoudig te beantwoorden en is o.a. afhankelijk van de tijdsgeest.

¹ Bron: Onderzoek van MOVISIE, landelijk instituut voor maatschappelijke ontwikkeling

² Bron: Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)

Onderzoek van Movisie, landelijk instituut voor maatschappelijke ontwikkeling, heeft echter uitgewezen dat wijziging van de algemene definitie van vrijwilligerswerk niet wenselijk is. Er is niet één waarheid en niet één algemeen gedeelde definitie. Afhankelijk van het doel, het gebruik en de ambities zullen betrokkenen de term in de ene situatie veel breder opvatten en inzetten dan in een andere situatie. Daarom ook spreekt Movisie niet van vrijwilligerswerk maar van 'vrijwillige inzet'.

Movisie is van mening dat betrokkenen zelf de kaders van het begrip zouden moeten bepalen. Hiervoor heeft Movisie de 'Draaischijf Vrijwillige Inzet' ontwikkeld. De Draaischijf Vrijwillige Inzet bestaat uit acht schijven (van boven naar beneden):

1. Het motief : waarom doet de vrijwilliger het werk?
2. Oorsprong vrijwillige inzet: vanuit welke andere tijdsbesteding komt de vrijwilliger tot zijn inzet?
3. Mate van keuzevrijheid: is de vrijwillige inzet een eigen keus van de vrijwilliger?
4. Mate van beloning: wat krijgt de vrijwilliger materieel vergoed voor zijn inzet?
5. Voor wie doe je het?
6. Type organisatieverband: in hoeverre kun je spreken van een vrijwilligersorganisatie?
7. Organisatiegraad: hoe formeel wordt het werk verdeeld?
8. En we noemen het...: het oneindig aantal namen van allerlei gradaties en vormen vrijwillige inzet.

Elke schijf vertegenwoordigt een vraag waarmee de gebruiker van de schijf zijn eigen kaders van het begrip vrijwillige inzet kan bepalen. Het doorlopen van de draaischijf geeft de gebruiker inzicht in de aspecten van de vrijwillige inzet waar hij/zij nu mee te maken heeft of op wil gaan sturen. Het resultaat van het één keer invullen van de draaischijf beschrijft kenmerken van één type vrijwilligerswerk dat de gebruiker wel of juist niet bij hem/haar passend vindt. Dit geeft de gebruiker van de schijf de mogelijkheid zijn/haar visie te verbreden tot buiten de traditionele definitie. Hij/zij kan deze visie bovendien onderbouwen en verklaren voor derden, zowel binnen als buiten zijn/haar organisatie. Dat is nodig, want de grens tussen wat wel en wat niet tot vrijwillige inzet behoort, is niet voor iedereen hetzelfde.

Om toch enig houvast te kunnen geven bij het lezen van deze nota, wil de gemeente hier toch een definitie vermelden. Hiervoor breidt de gemeente de gangbare definitie van vrijwilligerswerk enigszins uit. In deze nota wordt vrijwilligerswerk aldus gedefinieerd als:

Werk met maatschappelijke relevantie dat met enige regelmaat in georganiseerd verband (formeel of informeel) onverplicht wordt uitgevoerd voor anderen of voor de samenleving, zonder dat de vrijwilliger daar voor zijn levensonderhoud van afhankelijk is.

Deze uitgebreidere versie wordt, soms in een ietwat andere formulering, ook in de literatuur en in beleidsdocumenten van andere organisaties veelvuldig aangetroffen.

2.2 Mantelzorg

Vrijwilligerswerk in de zorg wordt vaak in een adem genoemd met mantelzorg. Bij mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg gaat het in beide gevallen om onbetaalde werkzaamheden die mensen voor anderen verrichten. Er zijn echter duidelijke verschillen die gebaseerd zijn op kenmerken van de persoonlijke relatie, mate van vrijwilligheid en organisatie.

Vrijwilligers in de zorg verrichten onbetaald en onverplicht werk in georganiseerd verband ten behoeve van anderen die zorg en ondersteuning nodig hebben en met wie ze - bij de start - geen persoonlijke betrekking hebben.

Mantelzorg daarentegen vloeit voort uit een persoonlijke relatie met de zorgvrager als familielid, buur, kennis of vriend. Het gaat om extra zorg bovenop de "normale", gebruikelijke zorg voor elkaar in een huishouden. Bewuste keuze en organisatie zijn zeker bij aanvang van mantelzorg afwezig³.

Voor de definiëring van de term mantelzorg volgt deze nota de definitie van de Nationale Raad voor de Volksgezondheid⁴. Deze luidt:

De zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven. Deze zorg wordt verleend door één of meerdere personen uit de directe omgeving van de persoon die ondersteuning nodig heeft. Het gaat om zorg die rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en die de gebruikelijke zorg voor elkaar overstijgt.

Mantelzorg en het georganiseerde vrijwilligerswerk in de zorg wordt samen 'informele zorg' genoemd. Daarmee wordt met name het onbetaalbare karakter van de zorg uitgedrukt. Mantelzorg en vrijwilligerswerk vormen het fundament van de zorg. Zo'n 80% van alle zorg thuis wordt namelijk door mantelzorgers en vrijwilligers verleend⁵.

Ondanks het feit dat er verschillen zijn tussen vrijwilligerswerk en mantelzorg, heeft deze nota zowel betrekking op vrijwilligerswerk als op mantelzorg. Het gaat immers in beide gevallen om onbetaalde werkzaamheden die mensen voor anderen verrichten, waarmee zij anderen een *'Handje Helpen'*.

³ Bron: *Hoe stevig is het cement? Positie van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in de zorg, 2006, Verwey Jonker Instituut en NIZW*

⁴ Bron: *Zorg Nabij, Overheidsnota Mantelzorg, 2001, Ministerie van VWS*

⁵ Bron: *Centrum voor Informele Zorg Ondersteuning Parkstad (CIZOP)*

3. Trends en ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt stil gestaan bij de belangrijkste landelijke trends en ontwikkelingen in het vrijwilligersdomein⁶. Deze liggen niet altijd in dezelfde lijn, sommige trends “bijten” elkaar.

Vergrijzing en ontgroening

De gemiddelde leeftijd van de Nederlanders stijgt. Er treedt vergrijzing en ontgroening op. Demografisch gezien neemt Oostelijk Zuid-Limburg hierin zelfs een speciale positie in.

Door de vergrijzing en ontgroening neemt de arbeidsproductiviteit en de omvang van de werknemerspopulatie af. De zorgbehoefte neemt echter toe. Er komen steeds meer ouderen, die bovendien steeds ouder worden. Hierdoor krijgen zij ook meer gezondheidsproblemen en hebben zij een grotere behoefte aan hulp en ondersteuning. Via de inzet van beroepsmatige zorg zal niet volledig kunnen worden voorzien in deze behoefte. Het rijksbeleid gaat hier ook niet van uit. Dat betekent dat de druk op zelfzorg, mantelzorg en vrijwillige zorg zal gaan toenemen.

Daarentegen biedt de vergrijzing ook een kans: Vitale ouderen kunnen ook worden gezien als potentiële vrijwilligers. Gezien de grotere hoeveelheid tijd van ouderen die geen betaald werk meer hebben, is de verwachting dat met stimulerend beleid hier wel winst te behalen valt.

Arbeidsparticipatie

Tegelijkertijd wil de overheid de arbeidsparticipatie verhogen om de gevolgen van de vergrijzing op te vangen. Vrouwen moeten meer deelnemen aan de arbeidsmarkt, ouderen moeten langer doorwerken. Vrouwen zijn echter bijvoorbeeld als het gaat om mantelzorg van oudsher de grootste leverancier. Zij zijn ook prominent aanwezig in het vrijwilligerswerk in de zorg. En de groep 50 tot 70 jarigen verricht ongeveer 40% van de totale hoeveelheid onbetaald werk in Nederland. Zij besteden hieraan gemiddeld 3,5 uur per week, iets meer dan de jongere generaties. Ook wil het rijk dat meer mensen met een arbeidsbeperking en moeilijk bemiddelbare werkzoekenden naar betaald werk worden geleid.

Deze ontwikkelingen laten voor die doelgroepen minder ruimte om vrijwilligerswerk te doen en staan dus op gespannen voet met het grotere beroep op mantelzorgers en vrijwilligers.

Individualisering

Individualisering van de maatschappij heeft ook gevolgen voor de vrijwilliger. Het doen van vrijwilligerswerk is geen vanzelfsprekend gevolg meer van het meedoen als lid of deelnemer. Ook is het aanbod aan mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding enorm toegenomen. Mensen kunnen hierdoor een kritische keuze maken, waarbij zij zich sneller afvragen: wat levert het mij op? De toegenomen mondigheid van mensen en het toegenomen opleidingsniveau van de bevolking heeft datzelfde effect.

Vrijwilligerswerk moet dus steeds meer aansluiten bij de eigen wensen op het gebied van tijdsindeling en -besteding, verantwoordelijkheid en het soort activiteiten. Er is bovendien een toenemende behoefte aan ontplooiing, het opdoen of blijvend benutten van vaardigheden en het leggen van sociale contacten merkbaar bij (potentiële) vrijwilligers. Vrijwilligerswerk moet meer gaan aansluiten bij de diverse leefstijlen, wensen en behoeften, willen mensen bereid zijn en blijven zich als vrijwilliger in te zetten.

⁶ Gebaseerd op o.a. onderzoek van MOVISIE (voorheen CIVIQ) en op trendrapporten van de Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) en de stichting Vrijwilligers Management.

De groep 'moderne' vrijwilligers wordt dus steeds groter. Deze moderne vrijwilliger:

- verricht onbetaalde arbeid, zonder actief lidmaatschap;
- is beschikbaar voor enkele uren en/of voor kortdurende activiteiten;
- is meer trouw aan zichzelf dan aan anderen (mondiger en veeleisender);
- is meer partieel dan totaal betrokken;
- is individueel gericht vanuit specifieke kwalificaties/deskundigheden.

Professionalisering

Marktwerking heeft zijn intrede gedaan in de maatschappij. Het formuleren van diensten in termen van producten is steeds gebruikelijker. Beroepsorganisaties en beroepskrachten leveren input en worden afgerekend op hun output. Financiers en klanten/cliënten zijn kritisch en verwachten dat de maatschappelijke effecten van de diensten inzichtelijk worden gemaakt. Ook zijn er steeds meer regels en wetten waaraan men zich moet houden.

Deze verzakelijking maakt dat beroepskrachten vaak het gevoel krijgen minder aan hun kernactiviteiten toe te komen. Dit gevoel kan versterkt optreden bij vrijwilligers. Zij krijgen hier immers ook mee te maken en omdat zij hun werk vrijwillig doen, kunnen zij gemakkelijker besluiten hiermee te stoppen. Verzakelijking kan aldus uitstroom van vrijwilligers tot gevolg hebben. De verhoging van de eisen die aan hun competenties worden gesteld, verhoogt bovendien de druk op vrijwilligers.

Vermaatschappelijking van de zorg

Al enige tijd is een verschuiving gaande van zorg binnen instellingen naar zorg binnen de samenleving. Hiermee is meer nadruk komen te liggen op begeleiding en ondersteuning bij zelfzorg en zelfredzaamheid en op maatschappelijke participatie. Deze verschuivingen monden uit in maatschappelijke zorg: het gebied waar zorg en welzijn, beroepskrachten, vrijwilligers en mantelzorgers elkaar in toenemende mate zullen treffen. Deze trend heeft zijn vertaling gevonden in veranderende wet- en regelgeving, zoals de modernisering van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de verandering en variaties in persoonsgebonden budget.

In het licht van de vermaatschappelijking van zorg zal een groter beroep worden gedaan op de samenleving en dus ook op mantelzorgers en vrijwilligers. Samenwerking en afstemming tussen beroepskrachten, vrijwilligers en mantelzorgers wordt belangrijker dan ooit.

Economische recessie

Sinds de kredietcrisis is er meer vraag naar vrijwilligerswerk. In juli 2009 geeft 44% van de vrijwilligerscentrales aan als gevolg van de economische crisis een stijging van het aantal vrijwilligers te zien (aanbod van vrijwilligers). Hiervan geeft 25% zelfs aan een stijging te zien van meer dan twintig procent. Niet alleen het aanbod, maar ook de vraag naar vrijwilligers stijgt. 23% van de vrijwilligerscentrales ziet een stijging van de vraag naar vrijwilligers.

De kredietcrisis leidt dus tot meer vraag en aanbod van vrijwilligers. Wel moeten we hierbij opmerken dat het veelal om tijdelijke vrijwilligersklussen gaat. De meeste 'crisisvrijwilligers' zijn op zoek naar een betaalde baan. Totdat die baan gevonden is, vullen ze hun tijd of "het gat in hun CV" op door vrijwilligerswerk te doen. Dit zal in een aantal gevallen zijn ingebed in een re-integratietraject naar betaald werk.

Ondanks dat het hier veelal om tijdelijke vrijwilligers gaat, biedt de crisis ook kansen. Er zullen ongetwijfeld mensen zijn die ook na het aannemen van een betaalde baan als vrijwilliger bij de organisatie werkzaam blijven.

4. Lokale situatie

In Nederland zijn ruim vier miljoen vrijwilligers actief. Het is moeilijk een exact cijfer hiervan te geven, doordat verschillende onderzoekers uitgaan van andere omschrijvingen. Het maakt namelijk nogal verschil hoe je mensen vraagt naar hun vrijwilligerswerk c.q. vrijwillige inzet. Dit levert deelnamecijfers op die schommelen rond de vier miljoen Nederlanders.

De bekendste onderzoeken naar vrijwilligerswerk/vrijwillige inzet zijn het Tijdsbestedingsonderzoek (TBO) van het Sociaal en Cultureel Planbureau, het Permanent Onderzoek Leef Situatie (POLS-enquête) van het Centraal Bureau voor de Statistiek en het onderzoek Geven in Nederland (GIN) van het Verwey Jonker Instituut/Vrije Universiteit Amsterdam⁷.

De Parkstad Monitor geeft enig inzicht in de cijfers over de lokale situatie⁸. Deze geeft aan dat in 2007 33% van de inwoners van Simpelveld (18 jaar en ouder) vrijwilligerswerk verricht. Het gemiddelde over de hele regio Parkstad is 30%.

In Nederland zijn 3,7 miljoen mensen die voor een ander zorgen. Zo'n 750.000 mensen zorgen meer dan acht uur per week en langer dan drie maanden (intensieve mantelzorgers). Ongeveer 175.000 van deze mantelzorgers voelen zich zwaar belast of zelfs overbelast. Dit zijn de mantelzorgers die haast 24 uur per dag zorgen. Zij zorgen bijvoorbeeld voor hun dementerende man of voor hun vrouw die MS heeft, of voor hun gehandicapt kind. In de onderstaande tabel zijn deze cijfers vertaald naar de provincie en naar de regio⁹.

		Nederland	Limburg	Parkstad Limburg +
Bevolking totaal		16.315.000	1.131.938	256.188
Onbetaalde zorgers	22,7%	3.700.000	256.724	58.103
Mantelzorgers	10,4%	1.700.000	117.722	26.644
Intensieve mantelzorgers	4,6%	750.000	52.254	11.785
Zwaar belaste mantelzorgers	1,1%	175.000	12.112	2.741

Volgens de Parkstad Monitor was in 2007 18% van de inwoners van Simpelveld actief als mantelzorger, van wie 3% maandelijks, 7% wekelijks, 5% dagelijks en 3% minder dan 1 keer per maand. Parkstad-breed biedt 18% van de inwoners gemiddeld genomen minimaal eens per maand mantelzorg, waarvan 4% maandelijks, 8% wekelijks en 6% dagelijks.

4.1 Resultaten plan van aanpak

Bespreking van het thema Vrijwilligerswerk binnen het presidium heeft begin 2008 geleid tot de samenstelling van een werkgroep vanuit alle in de raad vertegenwoordigde fracties. Deze werkgroep heeft een 'Plan van aanpak' opgesteld. Dit plan is op 18 september 2008 door de raad vastgesteld. Hierin zijn de bevindingen van de werkgroep beschreven en het daaruit voortgekomen werkgroepadvies (met bijbehorend activiteitenoverzicht) uiteengezet.

Om gerichte invulling te geven aan het in de strategische visie vastgelegde streven naar behoud en versterking van de sociale cohesie heeft de werkgroep geadviseerd een (beknopte) beleidsnotitie vrijwilligerswerk op te stellen.

⁷ Bron: Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)

⁸ Bron: Parkstad Monitor, 2007

⁹ Bron: Centraal Bureau Statistiek, uit de nota Mantelzorgondersteuning 2009-2011 Parkstad Limburg +

In deze notitie moeten:

- de rol en ambities van de gemeente ten aanzien van vrijwilligers(werk)beleid worden vastgelegd. De werkgroep heeft hiertoe reeds een voorzet gegeven.
- het lokale vrijwilligersveld helder in beeld worden gebracht (o.a. in omvang, ontwikkelingen, bedreigingen, knelpunten, kansen). Middels een enquête worden organisaties, verenigingen en instellingen nauw betrokken bij deze beeldvorming.
- gegevens uit deze inventarisatie worden geanalyseerd en via een heldere probleemstelling vertaald naar concrete doelen en acties.

Daarnaast wil de gemeente het subsidiebeleid evalueren en de huidige subsidieverordening herzien, zodanig dat de afgelopen jaren gebleken “noodzakelijke aanpassingen” worden opgenomen en zodanig dat doelen en acties uit de notitie hierin hun vertaling vinden.

Op basis hiervan en omdat de analyse die nodig is voor het opstellen van de beleidsnotitie ook informatie geeft die van nut is voor de herziening van de subsidieverordening, zijn deze twee zaken in één traject aangepakt.

Voor dit traject is een begeleidingscommissie ingesteld. Hierin namen vertegenwoordigers van de verschillende gemeenteraadsfracties, van de Verenigingsraden van Bocht en Simpelveld en van de Seniorenraad/Wmo-adviesraad zitting. De werkgroep werd ambtelijk ondersteund en werd voorgezeten door wethouder Weijers.

Resultaten enquête onder vrijwilligersorganisaties

Zoals beschreven was een enquête onder vrijwilligersorganisaties onderdeel van het plan van aanpak. Alle organisaties, verenigingen en instellingen, die door de gemeente worden gesubsidieerd, hebben een enquêteformulier en een begeleidende brief ontvangen. In totaal zijn 69 vragenlijsten verzonden. 58 vragenlijsten zijn ingevuld retour ontvangen, de respons was aldus met 84% hoog.

Na een algemeen deel waren in het eerste deel van de enquête vragen opgenomen met betrekking tot het subsidiebeleid van de gemeente (ten behoeve van de herziening van de subsidieverordening). Het tweede deel van de enquête had betrekking op vrijwilligerswerk. Hieronder worden kort de resultaten van het tweede deel van de enquête (dat betrekking had op vrijwilligerswerk) beschreven. De resultaten van het eerste deel worden in deze nota niet verder uitgewerkt.

Ongeveer 85% van de verenigingen en instellingen beschikt over minder dan 50 vrijwilligers, 30% heeft zelfs maximaal 10 vrijwilligers. Zij konden hierbij aangeven in welke twee leeftijdscategorieën hun vrijwilligers vooral vielen. De categorieën ‘30 tot 50 jaar’ (door 65%) en ‘ouder dan 50 jaar’ (door 61%) worden verreweg het meest genoemd. Minder dan 20% geeft aan dat de vrijwilligers zich met name bevinden in de categorieën ‘jonger dan 20 jaar’ en ‘20 tot 30 jaar’ (respectievelijk 14% en 19%).

40% van de vrijwilligersorganisaties kent géén tekort aan vrijwilligers. Organisaties die wel kampen met een tekort aan vrijwilligers, zoeken meestal nog mensen voor het bestuurswerk (25% van de organisaties zegt hier een tekort te ervaren) en/of voor de uitvoering en begeleiding van activiteiten (39%). Bijna 80% van de verenigingen en instellingen is tevreden over de samenstelling van de vrijwilligersgroep. Waar de samenstelling van de vrijwilligersgroep niet (geheel) aan de wensen voldoet, wordt veelal aangegeven dat de groep te klein is en/of dat de groep vergrijsd.

Ruim 60% van de verenigingen en instellingen heeft als het gaat om vrijwilligers(werk) geen behoefte aan ondersteuning. 39% heeft wel behoefte aan ondersteuning op dit gebied. Deze groep vraagt vooral ondersteuning op het gebied van fondsenwerving, om ondersteuning in de vorm van cursussen en trainingen door vrijwilligers, om ondersteuning op het gebied van promotie van vrijwilligerswerk en de vereniging/instelling zelf en/of om ondersteuning in de vorm van praktische faciliteiten en facilitaire dienstverlening.

40% van de verenigingen en instellingen is tevreden met het beleid en de werkwijze van de gemeente. De verenigingen en instellingen die niet (geheel) tevreden zijn, zijn verdeeld als het gaat om verbeterpunten. De meest gegeven antwoorden op deze vraag zijn: collectieve verzekering voor vrijwilligers, praktische faciliteiten (bv. computergebruik, kopieer-/drukwerk), gemeentelijke aandacht voor en waardering en promotie van het werk van de organisatie, het stimuleren van samenwerking tussen verenigingen/instellingen en met andere partners en de procedures voor subsidies en vergoedingen.

5. Kader

Het kader waarbinnen vrijwilligerswerk en mantelzorg zich in de gemeente Simpelveld zich bewegen, wordt vooral gevormd door de Strategische Visie van de gemeente, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de rijksregeling rondom de Maatschappelijke Stage.

5.1 Strategische visie

In 2006 is de 'Strategische visie gemeente Simpelveld 2006-2016: Duurzaam leven in Simpelveld' vastgesteld. Met betrekking tot de strategische keuzes en acties op het gebied van zorg en sociale cohesie zijn de volgende keuzes gemaakt.

- De gemeente zal - in overleg met Parkstad Limburg - in haar (huisvestings- en) zorgbeleid samen met publieke en private partners inspelen op de veranderende (huisvestings- en) zorgvraag.
- De gemeente zal in haar zorgbeleid extra aandacht schenken aan inwoners "die buiten de boot" dreigen te vallen.
- De gemeente streeft naar behoud en versterking van de sociale cohesie, door vergroting van de actieve burgerparticipatie en behoud van het rijke verenigingsleven.

De gemeente acht het dus van belang om datgene waar de gemeenschap sterk in is, vast te houden. Simpelveld kenmerkt zich door een goede sociale cohesie, een rijk verenigingsleven en de typische kenmerken van een dorpsgemeenschap: niet alleen zorgen voor jezelf, maar ook oog hebben voor hetgeen er om je heen gebeurt (de "civil society").

Vrijwilligers en mantelzorgers zijn onmisbaar voor en versterken deze sociale samenhang. Zij spelen een belangrijke rol in het netwerk van voorzieningen voor bv. jeugd, ouderen, sport, cultuur en gezondheidszorg. Zij bevorderen de gemeenschapszin, zijn van belang voor sociale activering en maatschappelijke participatie, dragen bij aan de instandhouding van lokale voorzieningen en houden diensten en voorzieningen betaalbaar.

De gemeente besteedt daarnaast veel aandacht aan de veranderde zorgvraag en schenkt daarbij extra aandacht aan de inwoners die buiten de boot dreigen te vallen. Zoals eerder ook aangegeven zijn vrijwilligers binnen het zorg- en welzijnsbeleid van grote waarde. Onder andere als gevolg van de komst van de Wmo wordt op dit moment meer dan ooit beroep gedaan op vrijwilligers en mantelzorgers.

5.2 Wet maatschappelijke ondersteuning

Sinds 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht. De Wmo is een nieuwe wet, bestaande uit de voormalige Wet voorzieningen gehandicapten (WVG), de voormalige Welzijnswet, delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) (namelijk de huishoudelijke zorg en een aantal subsidieregelingen) en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV).

De Wmo heeft als doel "Iedereen volwaardig aan de samenleving laten deelnemen", dit wordt ook wel maatschappelijke participatie genoemd. Dit doel komt tot uitdrukking in de titel van de gemeentelijke beleidsnota Wmo¹⁰. Deze luidt namelijk "Meedoen...?".

---

¹⁰ "Meedoen...?", Beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011.

Niet iedereen is echter in staat volwaardig aan de samenleving deel te nemen. De gemeente heeft op grond van de Wmo een verantwoordelijkheid voor deze burgers. De gemeente heeft tot taak deze mensen te ondersteunen zodat 'meedoen' weer mogelijk wordt. De uitgangspunten van de Wmo zijn dan ook:

- herstellen van de zelfredzaamheid;
- mensen indien nodig ondersteunen in hun bijdrage aan de samenleving;
- mensen toerusten om maatschappelijk te participeren.

De gemeente wordt met de Wmo verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning. Maatschappelijke ondersteuning omvat activiteiten die het alle mensen mogelijk moet maken om mee te doen in de samenleving, al dan niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Dat kan bijvoorbeeld met vrijwilligerswerk of mantelzorg.

De Wmo definieert maatschappelijke ondersteuning in negen prestatievelden:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid

Het is daarbij de bedoeling van de wet dat mensen meer eigen verantwoordelijkheid nemen voor het compenseren en oplossen van problemen en beperkingen die hen belemmeren bij hun deelname aan de samenleving. Hierbij zal een sterker beroep worden gedaan op de inzet van mensen van en voor hun naasten en dus op vrijwilligerswerk en mantelzorg.

De Wmo doet dus een groot beroep op de inschakeling van vrijwilligers en erkent eveneens het belang dat vrijwilligerswerk voor de samenleving én voor de mensen zelf kan hebben. Om het belang van vrijwilligerswerk en mantelzorg te onderstrepen, wordt van de gemeenten verwacht dat zij op dit punt hun beleid intensiveren. Het is voor het eerst dat er sprake is van een wettelijke verankering van vrijwilligerswerk en mantelzorg in het lokale overheidsbeleid.

Vrijwilligerswerk vormt samen met mantelzorg één van de prestatievelden van de Wmo waarop gemeenten beleid moeten ontwikkelen. Vrijwilligerswerk speelt echter ook een grote rol bij de uitwerking van de andere prestatievelden. Zo is vrijwilligerswerk bijvoorbeeld van groot belang voor het in stand houden en bevorderen van de sociale samenhang in de gemeente (prestatieveld 1) en kunnen kwetsbare groepen bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk (opnieuw) integreren in de samenleving (prestatieveld 5).

5.3 Gemeentelijke makelaarsfunctie

In deze paragraaf wordt informatie gegeven over de gemeentelijk makelaarsfunctie met betrekking tot de maatschappelijke stage¹¹.

Het kabinet wil dat leerlingen die vanaf schooljaar 2007/2008 in het voortgezet onderwijs instromen op een bepaald moment in hun opleiding een maatschappelijke stage volgen. Vanaf schooljaar 2011/2012 wordt de maatschappelijke stage verplicht voor alle instromers in het voortgezet onderwijs. Daarnaast wil het kabinet dat het aantal vrijwilligers toeneemt en dat er goede ondersteuning beschikbaar is voor vrijwilligersorganisaties.

Vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is hiervoor geld beschikbaar gesteld.

Scholen

Scholen voor voortgezet onderwijs krijgen per schooljaar subsidie vanuit deze middelen. Het bedrag dat een school krijgt, is afhankelijk van het totaal aantal leerlingen op die school. Per schooljaar wordt het bedrag per telleerling groter. Het bedrag per telleerling loopt de komende jaren op van € 28 per leerling in het schooljaar 2008/2009 tot € 105 in 2011/2012. Het totale geldbedrag voor scholen is bedoeld voor zowel de kosten die de school zelf maakt om maatschappelijke stage goed te organiseren, maar ook voor de kosten die gemaakt moeten worden om derden in te schakelen, bv. het inschakelen van een stagemakelaar die stageplaatsen zoekt bij organisaties of gastlessen op school geeft.

Gemeenten

De ministeries van OCW en VWS en de VNG hebben op 21 december 2007 een convenant gesloten over de inzet van extra middelen voor een makelaarsrol door gemeenten ten behoeve van vrijwilligerswerk en maatschappelijke stage. Deze middelen zijn bedoeld voor het tot stand brengen van een effectieve lokale of regionale bemiddelingsinfrastructuur voor vrijwilligerswerk in brede zin, mede gericht op de ontwikkeling van de maatschappelijke stage.

Gebruikmakend van hun fijnmazige lokale netwerk en van de lokale of regionale bemiddelingsinfrastructuur kunnen gemeenten stagiairs, (potentiële) vrijwilligers en maatschappelijke organisaties met elkaar in contact (laten) brengen en matchen. Het idee is dat de gemeente ondersteunt en faciliteert in de ontwikkeling van een effectieve bemiddelingsstructuur voor vrijwilligerswerk en de maatschappelijke stage, door de realisatie van een makelaarsfunctie op lokaal of regionaal niveau.

Deze makelaar heeft de volgende taken:

1. Versterken van vrijwilligerswerk in den brede en het zorgen voor een passend aanbod aan leerling indien nodig
2. Het ondersteunen van organisaties bij het plaatsen van stagiairs én vrijwilligers
3. Bevorderen dat de stagiair van nu de vrijwilliger van de toekomst wordt

De gemeente mag zelf beslissen hoe zij de makelaarsfunctie invulling geeft. Vaak past die taak heel goed bij een steunpunt vrijwilligerswerk of een vrijwilligerscentrale.

¹¹ Bron: O.a. de VNG, meicirculaire 2008 Gemeentefonds en de internetsite van het project 'Samen leven kun je leren', een project van Movisie, CPS Onderwijsontwikkeling en Advies en het ministerie van OCW.

Gemeenten ontvangen middelen voor de invulling van de makelaarsfunctie. De komende jaren neemt het totale bedrag voor gemeenten toe van 5 miljoen in 2008 tot 30 miljoen in 2011. Ook na 2011 zal er geld beschikbaar zijn, de bedragen voor deze periode zijn echter nog niet bekend.

Het bedrag dat elke gemeente afzonderlijk krijgt, is afhankelijk van het totaal aantal inwoners en van het feit of er in de gemeente een hoofdvestiging of erkende nevenvestiging van een middelbare school gevestigd is.

De uitkering aan de gemeente geschiedt per kalenderjaar door middel van een extra toevoeging aan de algemene uitkering. Het geld is dus niet geoormerkt.

De helft van het jaarlijks beschikbare bedrag voor gemeenten wordt verdeeld over alle 443 Nederlandse gemeenten. De verdeelsleutel is het aantal inwoners in de gemeente.

De andere helft van de jaarlijkse middelen voor de invulling van de makelaarsfunctie wordt verdeeld over de gemeenten met een hoofdvestiging of een erkende nevenvestiging van een middelbare school. De verdeelsleutel hierbij is het gewogen aantal tellerlingen (leerlingen met een achterstand wegens iets zwaarder).

Omdat in de Simpelveld geen (vestiging van een) middelbare school is gevestigd, ontvangt de gemeente alleen middelen op basis van het aantal inwoners. Over de periode 2008-2011 is dit een bedrag van ca. € 10.000 (uitgaande van het inwonersaantal van juli 2009).

Het gemeentelijk geld kan gebruikt worden voor, bv.:

- Aantrekken van een nieuwe medewerker die de taak van makelaar op zich kan nemen.
- Vergoeding van uren van een steunpunt vrijwilligerswerk/vrijwilligerscentrale die de makelaarsfunctie al heeft, maar met dit geld kan uitbouwen tot een volledige makelaarsfunctie met taken zoals opgenomen in convenant.
- Informatievoorziening en deskundigheidsbevordering (training, advies) van organisaties die stageplaatsen of vrijwilligersplekken willen bieden.
- Organiseren van bijeenkomsten (netwerken en informatie uitwisselen).
- Maken van promotiemateriaal (voor lokale stagebieders).
- Aanschaffen van een ICT-systeem (een matchings- en leerlingvolgsysteem in één)

Landelijke ondersteuning

OCW en VWS investeren zelf nog rechtstreeks een bedrag van € 0,8 miljoen in landelijke ondersteuning (dus naast de toevoeging aan het gemeentefonds). Het gaat hierbij om een bedrag over de gehele periode 2008-2011. Dit bedrag is bestemd voor landelijke ondersteuning in de vorm van een landelijke helpdesk, adviseurs die makelaars op lokaal dan wel regionaal niveau kunnen bijstaan, het organiseren van bijeenkomsten met betrekking tot kennisuitwisseling en monitoring en evaluatie. Movisie en CPS Onderwijsontwikkeling en Advies zijn uitvoerders in opdracht van het rijk.

6. Visie op vrijwilligerswerk en mantelzorg

Vrijwilligerswerk is spontaan en actief omdat mensen onverplicht werkzaamheden op zich nemen. Dat is de charme van vrijwilligerswerk. Terughoudendheid van de overheid ten aanzien van inhoud ervan acht de gemeente dan ook op zijn plaats.

De gemeente wil het vrijwilligerswerk, maar ook de mantelzorg echter wel actief stimuleren en ondersteunen (stimulerende en ondersteunende rol). Zij wil zich inzetten voor het bevorderen van de lokale infrastructuur door aandacht te schenken aan de waardering en erkenning van vrijwilligers en mantelzorgers. Als lokale overheid wil de gemeente ervoor zorgen dat vrijwilligersorganisaties goed zelfstandig kunnen blijven gedijen.

Ook acht de gemeente het haar taak het vrijwilligerswerk en de mantelzorg voor zover mogelijk te faciliteren (faciliterende rol). Voorzieningen en randvoorwaarden, bijvoorbeeld accommodaties en subsidies, moeten goed zijn geregeld en initiatieven gericht op versterking en kwaliteitsverhoging moeten worden gestimuleerd.

6.1 Doelstellingen

Op basis van de hierboven beschreven visie op de rol van de gemeente met betrekking tot vrijwilligerswerk, stelt de gemeente zich de volgende twee doelstellingen:

1. Het stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en mantelzorg, voor zover hierdoor van algemeen belang geachte maatschappelijke activiteiten en/of voorzieningen in stand worden gehouden dan wel tot stand komen.
2. Het scheppen van voorwaarden, waardoor het vrijwilligerswerk en de mantelzorg in de gemeente zijn functie en waarde kan blijven behouden en zich verder kan ontwikkelen en verbreden.

7. Activiteiten

De gemeente wil de doelstellingen, zoals beschreven in het vorige hoofdstuk, realiseren door het uitvoeren van een aantal activiteiten. In de volgende paragrafen worden deze activiteiten uiteengezet.

7.1 Subsidiebeleid

Eén van de activiteiten die de gemeente ten behoeve van vrijwilligerswerk uitvoert, is het subsidiëren van vrijwilligersorganisaties. Met deze subsidies wil de gemeente deze organisaties stimuleren en faciliteren. Ook wil de gemeente hiermee een bijdrage leveren in het laagdrempelig maken c.q. houden van (basis)voorzieningen, zodat alle inwoners hiervan gebruik kunnen (blijven) maken. De wijze waarop en de vormen waarin de gemeente deze organisaties subsidieert, is vastgelegd in de subsidieverordening Welzijn. Voor uitgebreidere informatie over de subsidiemethodiek van de gemeente wordt hier verwezen naar deze verordening.

Parallel aan de ontwikkeling van deze nota is de vigerende subsidieverordening (daterend uit 1998) geëvalueerd. In de genoemde enquête onder vrijwilligersorganisaties (zie hoofdstuk 4 van deze nota) waren ook vragen over het subsidiebeleid van de gemeente opgenomen. Mede op basis van deze evaluatie is vervolgens een nieuwe subsidieverordening opgesteld. Een belangrijk uitgangspunt hierbij was het verminderen van de administratieve lasten, voor zowel de vrijwilligersorganisaties als voor de gemeente zelf.

7.2. Collectieve vrijwilligersverzekering

Zoals beschreven in de Strategische Visie streeft de gemeente naar behoud en versterking van de sociale cohesie, door vergroting van de actieve burgerparticipatie en behoud van het van oudsher rijke verenigingsleven. Vrijwilligers vervullen bij het bereiken en behouden van deze sociale cohesie een grote rol. Vrijwilligerswerk is dus belangrijk werk, dat weliswaar onbetaald is, maar wel risico's met zich meebrengt. Gebeurt er iets, dan is de vrijwilliger in veel gevallen niet verzekerd.

Eind 2008 is bekend geworden dat de gemeenten met ingang van 2009 een financiële bijdrage vanuit het rijk gaan ontvangen voor het verzekeren van vrijwilligers. Hiervoor wordt structureel € 4 miljoen aan het Gemeentefonds toegevoegd. De verdeling hiervan over de gemeenten vindt plaats via de maatstaf inwoners binnen het cluster maatschappelijke zorg. Simpelveld ontvangt vanaf 2009 jaarlijks een extra toevoeging aan het Gemeentefonds ten bedrage van € 2676 als bijdrage voor het verzekeren van vrijwilligers. Deze middelen zijn echter niet geormerkt.

Zoals gezegd is de gemeente van mening dat vrijwilligers en hun organisaties van zeer grote waarde zijn voor de sociale cohesie in de gemeenschap. Zij vindt dan ook dat deze beschermd zouden moeten zijn voor de risico's van hun werk. De gemeente heeft daarom besloten de rijksgelden daadwerkelijk aan te wenden voor het verzekeren van vrijwilligers. Hiermee komt de gemeente bovendien tegemoet aan een wens vanuit het veld. Uit de eerder beschreven enquête onder vrijwilligersorganisaties blijkt namelijk dat veel verenigingen en instellingen een collectieve vrijwilligersverzekering zouden waarderen.

De gemeente heeft aldus met ingang van 1 april 2009 een zeer uitgebreide collectieve vrijwilligersverzekering afgesloten. Deze verzekering beschermt de vrijwilligers tegen een breed scala aan risico's. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de risico's van (bestuurders)aansprakelijkheid, letsel tengevolge van ongeval en schade aan persoonlijke eigendommen.

Mantelzorgers ook verzekerd

Voor het sociale netwerk in Simpelveld zijn niet echter alleen de vrijwilligers, maar ook de mantelzorgers van groot belang. De gemeente heeft daarom niet alleen de Simpelveldse vrijwilligers, maar ook de Simpelveldse *mantelzorgers* meeverzekerd in het collectieve verzekeringspakket.

7.3 Mantelzorgondersteuning

De meeste mantelzorgers vinden het vanzelfsprekend om te zorgen, maar zij kennen hierbij wel problemen. Het kost (veel) tijd, het is vaak lichamelijk zwaar en emotioneel belastend, het kan het eigen leven ontplooiingsmogelijkheden ontnemen en het kost niet zelden ook behoorlijk wat geld. Meer dan 10% geeft aan dat de mantelzorg moeilijk te combineren is met werk en gezin, 8% voelt zich door de mantelzorg ook overbelast. Zo zijn er onvoldoende mogelijkheden om de zorg tijdelijk over te dragen (dit wordt respijtzorg genoemd). Veel mantelzorgers maken extra kosten (zoals extra kosten voor vervoer, wassen, voeding) en voor veel mantelzorgers is het haast niet mogelijk om hun mantelzorgtaken te combineren met een betaalde baan¹².

Ook demografisch en beleidsmatig kent informele zorg (het verzamelbegrip voor mantelzorg en het georganiseerd vrijwilligerswerk in de zorg) in de toekomst knelpunten, zoals de toename aan de behoefte aan informele zorg, de (dreigende) bezuiniging van de overheid op huishoudelijke hulp en zorg en de afname van de beschikbaarheid en de vergrijzing van mantelzorgers en vrijwilligers (zie ook hoofdstuk 3 van deze nota).

Mantelzorgondersteuning is aldus van groot belang. Het doel van mantelzorgondersteuning is het verminderen van de draaglast en de vergroting van de draagkracht van mantelzorgers. Hierdoor kunnen zij meer grip op hun situatie krijgen en houden en kan hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie worden vergroot.

Mantelzorgondersteuning is dus een verzamelterm voor voorzieningen en diensten die de draagkracht van mantelzorgers vergroten of de draaglast verlichten.

Zoals beschreven in hoofdstuk 5 van deze nota zijn gemeenten sinds de komst van de Wmo verantwoordelijk voor de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Om gemeenten te stimuleren en te faciliteren mantelzorgondersteuning vorm te geven, heeft staatssecretaris Bussemaker de basisfuncties mantelzorgondersteuning laten opstellen. Deze basisfuncties zijn opgesteld door het ministerie van WVS, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Mezzo (landelijke vereniging voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg).

De acht basisfuncties mantelzorgondersteuning zijn¹³: Informatie, Advies en begeleiding, Emotionele ondersteuning, Educatie, Praktische hulp, Respijtzorg, Financiële tegemoetkoming en Materiële hulp.

---

¹² Bron: Sociaal Cultureel Planbureau 2003

¹³ Bron: Mezzo, landelijke vereniging voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg

Regionale inkoop basisfuncties

De Parkstad-gemeenten (inclusief de gemeente Nuth) hebben gezamenlijke afspraken gemaakt over de uitvoering van de basisfuncties mantelzorgondersteuning. Deze worden met ingang van 2009 regionaal ingekocht bij het Centrum voor Informele Zorg Ondersteuning Parkstad Limburg (CIZOP). De huidige afspraken lopen tot en met 2011. De gemeente Simpelveld heeft hiervoor structureel € 18.893,60 beschikbaar per kalenderjaar.

CIZOP is een samenwerkingsverband tussen het Steunpunt voor Mantelzorgers Parkstad Limburg, de stichting Ruggesteun KLS (Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld-Bocholtz) en de Oppas-/Thuishulpcentrale Oostelijk Zuid-Limburg.

Naast de inkoop bij CIZOP ontvangen ook Buddyzorg Limburg en stichting Horizon subsidie vanuit de regio. Hiervoor wordt, uiterlijk in 2010 een heldere subsidiemethodiek ontwikkeld.

Lokale inkoop plusfuncties

Aanvullend op het regionale basispakket voor informele zorg ondersteuning, kunnen er op lokaal niveau ook aanvullende “plus” functies worden ingekocht. Zo kan men per gemeente ervoor kiezen om meer nadruk te leggen op voorlichting, om specifieke doelgroepen extra te ondersteunen en/of om extra respijtzorg-activiteiten aan te bieden etc..

Voor deze plusfuncties heeft de gemeente Simpelveld tot en met 2011 structureel € 5.966,40 beschikbaar per kalenderjaar (de zogenaamde “op maat” middelen). In overleg met relevante partners uit het veld en in overleg met de regio zullen deze middelen worden besteed ten behoeve van de mantelzorgers.

7.4 MaS Parkstad

Zoals beschreven in paragraaf 5.3 dient de gemeente invulling te gaan geven aan de makelaarsfunctie Maatschappelijke Stage. De gemeente kan dit doen door deze functie te laten uitvoeren door een bijvoorbeeld een vrijwilligerscentrale. In Parkstad zijn op dit moment vier vrijwilligerscentrales actief, namelijk in de gemeenten Landgraaf, Kerkrade, Heerlen en Brunssum. Deze hebben individueel al ervaring opgedaan met de maatschappelijke stage. Onlangs hebben zij echter geconcludeerd dat voor de invulling van de makelaarsfunctie regionale samenwerking nodig is. Hiervoor hebben zij de volgende redenen:

- In 2011 moeten in de regio Parkstad 2.500 leerlingen stage lopen. Voor al deze leerlingen een passende stageplek te vinden, is een grote klus.
- Vrijwilligersorganisaties hebben behoefte aan ondersteuning bij het zoeken naar geschikte stageplekken en met het oplossen van knelpunten bij de uitvoering van de Maatschappelijke Stage.
- De stroom leerlingen moet gekanaliseerd worden, zodat vrijwilligersorganisaties niet worden overspoeld met vragen om een stageplek.
- Leerlingen willen hun stage veelal graag in hun eigen woonplaats vervullen, ook als zij in een andere gemeente op school zitten.
- Het is voor de vrijwilligersorganisaties belangrijk dat leerlingen bij hun organisatie stage lopen, want volgens de landelijke prognose blijft 10% van de jongeren vrijwilligerswerk doen bij de stageorganisatie (in Landgraaf bleven de laatste 3 jaar 13% jongeren vrijwilligerswerk doen)

Op basis hiervan wordt ten behoeve van de invulling van de makelaarsfuncties momenteel gewerkt aan intensivering van de al bestaande samenwerking tussen de centrales. Dit zal gaan leiden tot een regionaal stagebureau, onder de naam MaS Parkstad. Vanuit MaS Parkstad wordt een website ontwikkeld met informatie over Maatschappelijke Stage en een vacaturebank, met stageplekken in de verschillende gemeenten. Hier wordt vraag en aanbod bij elkaar gebracht. MaS Parkstad is digitaal en telefonisch bereikbaar en er bestaat de mogelijkheid tot het maken van afspraken voor een persoonlijk onderhoud.

Het werkgebied van MaS Parkstad beperkt zich op dit moment tot de gemeenten, Heerlen, Kerkrade, Brunssum en Landgraaf waar de vrijwilligerscentrales gevestigd zijn. Gemeenten waar geen middelbare school en/of een vrijwilligerscentrale is gevestigd (zoals Simpelveld) zijn recent gevraagd aan te sluiten bij MaS Parkstad. Simpelveld heeft hiertoe een offerte ontvangen van Stichting Impuls (uitvoerder van de Vrijwilligerscentrale Kerkrade).

Omdat deze regionale samenwerking zich nog in de startfase bevindt, is het op dit moment niet mogelijk om al een definitieve uitspraak te doen over aansluiting bij MaS Parkstad. De gemeente Simpelveld zal daarom de komende periode nadere verkenningen uitvoeren op dit gebied. Op een later tijdstip zal hierover een raadsvoorstel worden ingediend.

Op dit moment is de gemeente, op basis van de resultaten van de enquête, voornemens om partieel aan te sluiten bij de vrijwilligerscentrale, dat wil zeggen alleen voor de invulling van de makelaarsfunctie Maatschappelijke Stage. De behoefte aan ondersteuning op het gebied van vrijwilligerswerk is op dit moment nog beperkt. Bovendien is deze, waar wel aanwezig, zeer divers van aard. In de huidige situatie weegt volledige aansluiting naar verwachting aldus niet op tegen de kosten die hiermee gemoeid zouden zijn.

Echter wanneer de eerder geschetste ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3) zich in dezelfde lijn voortzetten, is het zeker denkbaar dat verenigingen en organisaties in de toekomst wel meer behoefte gaan krijgen aan ondersteuning. Als gevolg hiervan kan het op termijn noodzakelijk worden dat (onderdelen van) het beleid op dit terrein moeten worden aangescherpt en/of worden geherformuleerd.

Bijlage 1. Begrippenlijst

Informele zorg	Het verzamelbegrip van mantelzorg en het georganiseerde vrijwilligerswerk in de zorg (ook wel vrijwillige zorg genoemd).
Mantelzorg	De zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven. Deze zorg wordt verleend door één of meerdere personen uit de directe omgeving van de persoon die ondersteuning nodig heeft. Het gaat om zorg die rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en die de gebruikelijke zorg voor elkaar overstijgt.
Mantelzorger	Degene die mantelzorg biedt.
Mantelzorgondersteuning	Een verzamelterm voor voorzieningen en diensten die de draagkracht van mantelzorgers vergroten of de draaglast verlichten.
Respijtzorg	De tijdelijke overname van zorg zodat de mantelzorger vrijaf heeft.
Vrijwilligerswerk	Werk met maatschappelijke relevantie dat met enige regelmaat in georganiseerd verband (formeel of informeel) onverplicht wordt uitgevoerd voor anderen of voor de samenleving, zonder dat de vrijwilliger daar voor zijn levensonderhoud van afhankelijk is.
Vrijwilliger	Degene die vrijwilligerswerk uitvoert.
Vrijwillige zorg	Zorg die onbetaald en onverplicht in georganiseerd verband wordt verleend door vrijwilligers aan anderen met wie ze - bij de start - geen persoonlijke betrekking hebben. Vrijwillige zorg en mantelzorg vormen samen de informele zorg.